

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مسناوره ۲ روان درماني افراد وابسته به مواد

پروفسور د. یریمانی

(استاد دانشگاه محقق اردبیلی)

ماریه عبدالقادر

(دانشجوی دکتری روان‌شناسی دانشگاه محقق اردبیلی)

دکتر سید موسی کافی

(استاد دانشگاه گیلان)

سرشناسه	:	نریمانی، محمد، ۱۳۴۳-
عنوان و نام پدیدآور	:	مشاوره و درمان درمانی افراد وابسته به مواد/ محمد نریمانی، ماریه عبدالقادری، سیدموسی کافی
مشخصات نشر	:	اردبیل، دانشگاه محقق اردبیلی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	:	ج، ۲۳۳ ص.
شابک	:	۳۰۰۰۰ ریال 5-30-8569-600-978:
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	معتادان به مواد مخدر -- مشاوره
موضوع	:	Drug addicts -- Counseling of
موضوع	:	اعتیاد -- درمان
موضوع	:	Drug addiction -- Treatment
موضوع	:	سوء مصرف مواد -- درمان
موضوع	:	Substance abuse -- Treatment
موضوع	:	مواد مخدر - اثر فیزیولوژیکی
موضوع	:	Narcotics - Physiological effect
شناسه اف‌بی‌بی	:	عبدالقادری، ماریه، ۱۳۶۵ -
شناسه افزوده	:	فی، سیدموسی، ۱۳۳۹ -
شناسه افزوده	:	دانشگاه محقق اردبیلی
رده بندی کنگره	:	HV۵۸۰۱/۴۵۱۲۰۶
رده بندی دیویی	:	۳۶۰/۵۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۵

انتشارات دانشگاه محقق اردبیلی

نام کتاب: مشاوره و روان درمانی افراد وابسته به مواد

مؤلفان: پروفسور محمد نریمانی، ماریه عبدالقادری و دکتر موسی کافی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شیران نگار

ویراستار ادبی: دکتر مهرداد آقایی

ناشر: دانشگاه محقق اردبیلی

قیمت: ۳۰۰/۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

ح مقدمه

فصل اول: اطلاعاتی درباره اثرات مواد اعتیاد آور

۲	اختلال‌های مصرف مواد بر اساس (DSM-5)
۲	مواد مخمونی
۵	متارون
۵	رامادول
۶	آمقامها
۶	اکستازی
۷	شیشه
۸	ریتالین
۹	کوکائین
۱۰	کافئین
۱۰	نیکوتین
۱۱	حشیش
۱۲	ال اس دی
۱۳	فن سیکلیدین
۱۴	مواد استنشاقی
۱۵	الکل
۱۶	اعتیاد به انواع داروها
۱۷	سوء مصرف داروها در ورزش

فصل دوم: آموزش و مشاوره خانواده

۲۱	مهارت‌های فرزند پروری
۲۴	مهارت‌های نظارت بر فرزندان
۲۸	مهارت‌های ارتباط با فرزندان

۲۹	 گوش دادن فعال
۳۰	 مشورت کردن با فرزندان
۳۰	 تأکید بر تشویق
۳۰	 توجه به کنجکاوی فرزندان
۳۱	 مشارکت داشتن در فعالیت‌های فرزندان
۳۱	 یاد دادن مهارت‌های مقابله با استرس به فرزندان
۳۱	 مهارت‌های توانمندسازی خانواده
۳۲	 اجتناب و محافظت
۳۳	 تلاش در جهت کنترل اوضاع
۳۴	 مسئولیت‌پذیری
۳۴	 توجیه پذیرش

فصل پنجم: آموزش و مشاوره در مدارس و دانشگاه‌ها

۳۸	 اصول اساسی برنامه‌های پیشگیرانه مدرسه محور
۳۹	 انواع مداخلات مدرسه محور
۴۱	 مداخلات آموزشی
۴۱	 آموزش مهارت‌های زندگی
۴۴	 آموزش همسالان
۴۶	 توسعه مدل ارزشی
۴۹	 روش‌های آموزش و مشاوره اعتیاد در دوره پیش دبستانی
۵۰	 روش‌های آموزش و مشاوره اعتیاد در دوره ابتدایی
۵۲	 روش‌های آموزش و مشاوره اعتیاد در دوره متوسطه اول (راهنمایی)
۵۳	 روش‌های آموزش و مشاوره اعتیاد برای دانش‌آموزان متوسطه دوم
۵۴	 نکات ضروری در برنامه‌های آموزش و مشاوره اعتیاد در مدارس
۵۶	 آموزش و مشاوره اعتیاد در دانشگاه‌ها
۶۰	 انواع مداخلات آموزشی و مشاوره‌ای در دانشگاه‌ها

فصل چهارم: آموزش و مشاوره اعتیاد در مراکز شغلی و اداری

۶۷	 عوامل مؤثر بر سوء مصرف مواد در محیط کار
۶۹	 تشخیص و شناسایی مواد در محیط کار

۷۰ روش‌های آموزشی و مشاوره‌ای در محیط کار

فصل پنجم: درمان انگیزه افزایی

۷۷ مصاحبه انگیزشی

۷۷ مراحل تغییر در مصاحبه انگیزشی

۷۹ اصول و تکنیک‌های درمان انگیزه افزایی

فصل ششم: رویکردهای روان کاوی

۹۱ اصول درمان

۹۳ تحلیل تبادل

۹۴ انواع تبادل

۹۸ جلسات گروه درمانی تبادل

۹۹ کاربرد هیپنوتیسم در درمان اعتیاد

۱۰۰ تمرین ذهنی

۱۰۲ خودهیپنوتیسم

۱۰۶ نمایش روانی (پسیکودرام)

فصل هفتم: درمان شناختی رفتاری

۱۰۹ مدل شناختی

۱۱۲ اصول کلی درمان شناختی-رفتاری

۱۱۵ تکنیک‌های رفتاری

۱۱۶ آرامش آموزی

۱۱۶ حساسیت زدایی منظم

۱۱۷ توجه برگردانی

۱۱۸ توقف فکر

۱۱۹ انزجار درمانی

۱۲۰ خود بازنگری

۱۲۱ مدیریت وابستگی

۱۲۲ اقتصاد ژتونی

۱۲۲ تکنیک‌های شناختی

۱۲۲		شناسایی افکار مرتبط با مواد
۱۲۳		مقابله با افکار مرتبط با مواد
۱۲۴		مبارزه یا چالش با افکار مرتبط با مواد
۱۲۵		شناسایی و مقابله با تحریف‌های شناختی
۱۲۷		روش حل مسئله (مسأله‌گشایی)
۱۲۹		فراشناخت درمانی
۱۳۳		درمان شناختی رفتاری برای پیشگیری از عود
۱۳۴		تکنیک‌های پیشگیری از عود
۱۴۰		رفتار درمانی دیالکتیک
۱۴۱		تجربه آگهی
۱۴۳		مهارت‌های بین فردی
۱۴۴		تنظیم هیجانات
۱۴۵		مهارت تحمل ناراحتی

فصل هشتم: طرح‌واره درمانی

۱۴۸		چگونگی شکل‌گیری طرح‌واره‌ها
۱۴۸		انواع طرح‌واره‌های ناسازگار
۱۵۴		پیرویش‌های مربوط به طرح‌واره در افراد وابسته به مواد
۱۵۵		مراحل طرح‌واره درمانی
۱۵۶		مرحله ارزیابی و آموزش طرح‌واره
۱۵۶		روش‌های ارزیابی طرح‌واره‌ها
۱۵۸		مرحله تغییر طرح‌واره‌ها
۱۵۸		روش‌های تغییر طرح‌واره‌ها
۱۶۵		معرفی جلسات طرح‌واره درمانی گروهی

فصل نهم: خانواده درمانی و زوج درمانی

۱۶۹		عوامل خانوادگی
۱۷۳		ساختار و محتوای جلسات خانواده درمانی
۱۷۷		انواع خانواده درمانی
۱۷۹		زوج درمانی

- زوج درمانی شناختی-رفتاری ۱۸۰
- اصول و فنون زوج درمانی شناختی-رفتاری متمرکز بر مواد اعتیادآور ۱۸۰
- جلسات برنامه پیشگیری از سوء استفاده از زوجها ۱۸۷

فصل دهم: گروه درمانی

- ساختار و محتوای جلسات گروه درمانی ۱۹۱
- مشکلات گروه درمانی با معترضان و روش‌های حل آن ۱۹۴

فصل یازدهم: درمان‌های اجتماع‌نگر

- گروه‌های خودیاری ۱۹۷
- مناجات و دعا، آرامش گروه‌های خودیاری ۲۰۴
- اجتماع درمان‌مدار نی‌سی ۲۰۴
- کار درمانی و مددکاری ۲۱۰
- برنامه‌های سرپایی بدون گروه ۲۱۲
- خانه بین راه ۲۱۲
- منابع ۲۱۳

مقدمه

وابستگی به مواد اعتیاد آور با پیامدهای متعدد جسمانی و روانی همراه است. مشکلات، رفتاری‌ها، آثار و عوارض فردی، خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی اعتیاد باعث شده تا افراد، خانواده‌ها و مسئولان جامعه برای پیشگیری و درمان آن از کمک‌های تخصصی صاحب‌نظران استفاده کنند. روان‌شناسان، روان‌پزشکان، مشاوران و مددکاران اجتماعی از جمله متخصصانی هستند که در جریان فعالیت‌های حرفه‌ای خود با افراد وابسته به مواد و موضوع اعتیاد سر و کار دارند. به علاوه جامعه‌شناسان، صاحب‌نظران علوم تربیتی و متخصصان حقوق جزا و جرم‌شناسی نیز به تناسب موضوعات مربوط به رشته تحصیلی و علایق خود به تحقیق و پژوهش در امور اعتیاد می‌پردازند و گاهی، روش‌ها و راه‌حل‌هایی برای پیشگیری و مقابله با وابستگی به مواد ارائه می‌کنند.

اعتیاد پدیده‌ای پدید باملی است و به طور معمول سه عامل زیستی، روانی و اجتماعی در شکل‌گیری آن مؤثر بوده است. در مورد جزئیات این عوامل مطالعات و بررسی‌های مختلفی انجام شده است. با توجه به عوامل اساسی اعتیاد، روش‌های متعدد پیشگیری و درمان پیشنهاد شده است که می‌تواند اعم از درمان‌های زیستی و پزشکی و همچنین مداخلات آموزشی، مددکاری اجتماعی، مشاوره و روان‌درمانی باشد.

صاحب‌نظرانی که کارشان مشاوره و روان‌درمانی افراد وابسته به مواد است، اگر به دنبال آگاهی از نشانه‌ها و سبب‌شناسی، از روش‌ها و فنون مؤثر و کارآمد بهبودی، درمان و پیشگیری از انواع مواد آگاه باشند، در فعالیت‌های تخصصی خود دقیق‌تر عمل می‌کنند و کمک‌های مؤثرتری به افراد معتاد و خانواده‌ها و آن‌ها انجام می‌دهند.

با توجه به این نیاز، خوشبختانه در کشور ما، آموزش‌های ضروری برای مشاوره و روان‌درمانی افراد وابسته به مواد به دانشجویان و فارغ‌التحصیلان مشاوره و روان‌شناسی داده می‌شود. با شکل‌گیری مقطع دکتری تخصصی اعتیاد در بعضی از دانشگاه‌های علوم پزشکی دانشجویان شاغل به تحصیل در این رشته با انواع مداخلات پیشگیرانه و درمانی نوین و مطابق با اصول علمی آشنا می‌شوند، تا بتوانند با سرعت بیشتر و صرف هزینه‌های کمتر برای خانواده و جامعه، خدمات حرفه‌ای لازم را ارائه نمایند.

از آن جا که در منابع مختلف در ارتباط با مفاهیم، تاریخچه، سبب شناسی و عوارض اعتیاد مطالب متعددی نوشته شده، لذا در این کتاب به استثنای آشنایی کلی با نشانه‌های وابستگی به انواع مواد، در زمینه‌های ذکر شده بحثی به میان نیامده است. تمرکز اصلی این کتاب به‌طور عمده بر روی روش‌های عملی مشاوره و روان‌درمانی افراد معتاد است. مطالب به گونه‌ای تنظیم شده تا هم برای دانشجویان دوره کارشناسی روان‌شناسی در درس روان‌شناسی اعتیاد قابل استفاده باشد و هم برای دانشجویان و فارغ التحصیلان رشته مشاوره و افراد علاقه‌مند به مطالعه در زمینه اعتیاد مفید واقع شود. پیش‌پیش آماده قبول انتقادات و پذیرش پیشنهادهای شما هستیم.

گروه نویسندگان